SUOMEN KUSTANNUSYHDISTYS
FINLANDS FÖRLAGSFÖRENING

Sivistysvaliokunnalle

U 28/2021 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi tekoälyn harmonisoiduksi sääntelyksi (Artificial Intelligence Act); valtioneuvoston jatkokirjelmä 8.9.2023

Suomen Kustannusyhdistys kiittää sivistysvaliokuntaa tilaisuudesta lausua sivistysvaliokunnalle valtioneuvoston U-jatkokirjelmästä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston tekoälyn harmonisoiduksi sääntelyksi (Artificial Intelligence Act) (”tekoälysäädös”).

Alla huomiomme koskien Suomen vaikuttamista tekoälysäädöksen jatkovalmistelussa eurooppalaisissa toimielimissä:

1. Läpinäkyvyys

Suomen tulisi kannattaa Euroopan parlamentin vahvistamaa kantaa, jonka mukaisesti tekoälyasetukseen tulisi säätää tekoälyä hyödyntäville teknologiayhtiöille yksiselitteinen velvoite avoimesti kertoa, mitä tekijänoikeuden suojaamaa aineistoa on käytetty tekoälyn kouluttamiseen. Avoimuus ja läpinäkyvyys tekoälyn kouluttamiseen käytetyn lähdeaineiston suhteen on ennen kaikkea kansalaisten, viranomaisten, lainsäätäjän sekä avoimen, sananvapauteen nojautuvan demokraattisen yhteiskunnan etu. Läpinäkyvyys ei siten ole vain media-alan ja muiden luovien alojen tavoite.

- Parlamentin kanta toisi merkittävällä näkyvyyttä siihen, mitä aineistoja teknologiayhtiöt hyödyntävät tekoälyn kouluttamisessa.
- Parlamentti ehdottaa, että artiklaan 28 b tulisi lisätä vaade tekoälytoimijoille kertoa, mitä tekijänoikeudella suojattua aineistoa on käytetty tekoälyn kouluttamiseen.

2. Tasapuolinen kilpailu

Keskeiset niin sanotun generatiivisen tekoälyn palveluita tarjoavat yritykset ovat maailman suurimpia yrityksiä. Tekoälyasetuksen velvoitteiden kohtuullisuutta ja kohtuuttomuutta tulisi arvioida realistisesti myös tämän tosiasian pohjalta.

- Väitteet ”liiallisesta hallinnollisesta taakasta” tekoälymallien tarjoajille tai läpinäkyvyyden käytännön toteuttamisen hankaluudesta eivät ole perusteltuja: mikäli teknologiayhtiöt eivät pysty tunnistamaan tai eivät tiedä, mitä lähteitä ne käyttävät tekoälyn kouluttamiseen, miten ne voivat noudattaa muitakaan tekoälysäädöksen velvoitteita ja siten poistamaan ja minimoimaan useita tekoälyn käyttöön liittyviä riskejä. Käytännöllisyydellä ei voi sääntelyssä korvata laillisuutta.

Edellä mainituista syistä tasapuolisiin kilpailuedellytyksiin liittyvää U-jatkokirjelmän sivun 3 kirjausta tulisi muuttaa seuraavasti:

(Muutokset ilmaistu tekstin korostuskeinoin): *Suomi* ***kiinnittää huomiota*** ~~*suhtautuu lähtökohtaisesti varauksellisesti*~~ *siihen, että tekoälyasetuksessa asetettaisiin kapea-alaista sääntelyä yksipuolisesti asetettujen sopimusehtojen kohtuuttomuudesta Euroopan parlamentin ehdotuksen mukaisesti. Ehdotetun sääntelyn kohdentuminen on epäselvää, ja sitä olisi syytä neuvottelujen kuluessa selkeyttää. Ehdotettua sääntelyä tulisi myös arvioida sopimusvapauden toteutumisen,* ***eurooppalaisten ja globaalisti toimivien yritysten tasapuolisten kilpailuedellytysten*** ~~*yritysten välisen kilpailun*~~ *ja markkinoiden toimivuuden näkökulmasta.*

- -

Tarkentavilta osin viittaamme Medialiiton lausuntoon.

Kunnioittavasti,

Sakari Laiho
johtaja
Suomen Kustannusyhdistys
sakari.laiho@kustantajat.fi
p. 040 579 8868